

Gered om te vergeven

GERED OM TE VERGEVEN

Een genocide-overlever
over trauma, vergeving en hoop

Rwanda 1994

JOSIANE UMULINGA

Gered om te vergeven

een genocide-overlever over trauma, vergeving en hoop

©2025 Scholten Uitgeverij BV

info@scholtenuitgeverij.nl

www.scholtenuitgeverij.nl

Vormgeving omslag: Levi Reinds | levireinds.nl

Binnenwerk: Gewoon Geertje

Eerste druk, oktober 2025

ISBN: 9789083534145

NUR: 402

Eerder gepubliceerd (2024) door *The Writers Pen Publishers*

Copyright © 2025 Josiane Umulinga

Alle rechten voorbehouden.

Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand, of openbaar gemaakt, in enige vorm of op enige wijze, hetzij mechanisch, elektronisch, door fotokopieën, scans, opnamen of enige andere manier, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever en de auteursrechthebbende.

Disclaimer: Hoewel de verhalen in dit boek waargebeurd zijn, zijn sommige namen van personen en identificerende details veranderd om de privacy van de betrokken personen en organisaties te beschermen.

INHOUD

Voorwoord	7
Toewijding	9
Inleiding	11
Thuis	17
Kindertijd	26
Erfenis van veerkracht	33
Toen de oorlog ons huis binnenviel	38
De ketenen van onschuld	45
Genocide tegen de Tutsi's	48
Het Arusha-akkoord	53
Een tijdelijke haven in Bugesera	58
Het begin van het einde	61
De nacht van vuur en verlies	64
Laat deze beker aan mij voorbijgaan	70
Overleven tussen puin en rook	75
Het laatste gebed	85
Olivier	89
Vluchtig leven	91
De kleinste overlever	98
Bevrijd, maar gebroken	102
Het huis dat mijn vader bouwde	107

Mijn vaders strijd	113
Gevormd door liefde en verlies	119
Wonderen	130
Het leven van een alleenstaande moeder	147
Verloren en gevonden	158
De weg naar vergeving	167
Brieven	175
Een boodschap van hoop	187
Vergeef het onvergeeflijke	192
Oproep tot vergeving	200
Oproep aan de wereld	202
Hulde aan de slachtoffers	204
Een nieuw begin	213
Gebed van berouw	215
Dankwoord	217
Ter nagedachtenis	219
Bronnen	225

VOORWOORD

Alle gebeurtenissen in deze memoires zijn mijn persoonlijke ervaringen in de levensschool die me naar mijn roeping toe hebben geleid.

Vergeving is een centraal thema in het christelijk geloof. Het is door vergeving van zonden dat we door genade gered worden en een persoonlijke relatie met God kunnen hebben. Maar vergeving is niet alleen iets dat we ontvangen, maar ook iets dat we aan anderen moeten geven.

In deze memoires deel ik mijn reis van vergeving. Ik neem je mee door de emoties, worstelingen en triomfen van het vergeven van iemand die me onvoorstelbaar veel pijn heeft gedaan. Het is een verhaal van veerkracht, groei en uiteindelijk liefde. In dit boek onderzoeken we de kracht van vergeving en de transformerende effecten ervan op ons leven. We duiken in de Bijbelse lessen over vergeving en onderzoeken het voorbeeld van Jezus Christus, die zelfs degenen vergaf die Hem vervolgden en kruisigden.

Ik ben verraden door mijn naasten, goede burens, die mijn familie en veel Tutsi's hebben uitgeroeid tijdens de genocide tegen de Tutsi's (Rwanda, 1994). Mensen die ik vertrouwde en van wie ik geloofde dat ze het beste met me voor hadden, hebben me pijn gedaan. En toch, ondanks dit alles, heb ik Jezus

gevonden, de meester van de vergeving, die me door die reis heen heeft geleid.

Ik pretendeer niet alle antwoorden te hebben. Vergeving is een complex en diep persoonlijk proces en er zijn geen gemakkelijke of snelle oplossingen. Maar ik weet dat het mogelijk is om genezing te vinden, zelfs in de meeste donkere tijden.

Dus als je gekwetst bent, als je verraden bent, als je het gewicht van woede en wrok met je meedraagt, weet dan dat je niet alleen bent. Weet dat er een weg voorwaarts is, een weg die gekenmerkt wordt door vergeving, mededogen en genade.

Ik hoop ook licht te werpen op de vele misvattingen rondom vergeving. Het is geen teken van zwakte, noch is het een vorm van vergoelijken of goedpraten van schadelijk gedrag. Het is eerder een manier om onszelf te bevrijden van de ketenen van wrok en boosheid, en om naar genezing en verzoening toe te werken.

Ik koos ervoor om mijn pijn te cultiveren om zo mijn lot te oogsten.

* * *

**WROK IS ALS HET DRINKEN VAN VERGIF
EN HOPEN DAT HET JE VIJANDEN ZAL DODEN.
VERGEVING IS DE BESTE WRAAK.**

(MADIBA MANDELA)

TOEWIJDING

Ik draag dit boek op aan mijn overleden vader, die zeventien jaar na de genocide op de Tutsi's overleed, omdat hij ons altijd heeft aangemoedigd om over onze geschiedenis te schrijven, hoe moeilijk en pijnlijk die ook is. Jouw leiding en aanwezigheid hebben mij gevormd tot de persoon die ik nu ben en ik draag jouw nagedachtenis in mijn hart als ik aan deze literaire reis begin.

Aan mijn overlevende zussen, Denise, Anitha en Cyuzuzo, jullie zijn door dik en dun mijn steunpilaren geweest. Jullie veerkracht en niet-aflatende steun zijn een bron van immense troost en aanmoediging geweest. Dit boek is aan jullie opgedragen, als een bewijs van onze onbreekbare band en de dierbare herinneringen die we delen. Samen hebben we laten zien dat familiebanden zelfs de moeilijkste tijden kunnen doorstaan.

Ik draag dit boek op aan mijn kinderen, Stella Teta, Sage Ganza en Steve Lucca. Jullie zijn mijn grootste bron van vreugde en motivatie, mijn grootste zegen en de drijvende kracht achter alles wat ik doe. Jullie aanwezigheid in mijn leven heeft het een doel en betekenis gegeven. Moge dit boek dienen als een herinnering aan de liefde en aspiraties die ik voor jullie heb, en moge het jullie inspireren om jullie dromen na te jagen met onwrikbare vastberadenheid.

Deze toewijding is een eerbetoon aan de dierbaren die mijn leven hebben vormgegeven en aan de toekomstige generaties die de fakkel van de nalatenschap van onze familie dragen.

INLEIDING

Mijn naam is Josiane Umulinga, een Rwandese vrouw en moeder van drie kinderen. Ik ben geboren in een gezin van negen kinderen en door onze ouders opgevoed met een conservatief christelijk geloof. Tijdens de genocide tegen de Tutsi's werden mijn moeder en vijf van mijn broers en zussen vermoord. Mijn jongere zus Anitha en ik wisten te ontsnappen en begonnen een voortvluchtig leven samen met onze oom, die onze buurman was, totdat de genocide tegen de Tutsi's voorbij was. Cyuzuzo, de laatstgeborene, die pas zeven jaar oud was tijdens de genocide, dankt haar overleving aan een Samaritaanse buurman die haar verborg en beschermde tot ze buiten gevaar was.

Denise, de vierde telg in ons gezin, en onze vader hebben de genocide tegen de Tutsi's onder buitengewone omstandigheden overleefd. Ze zochten hun toevlucht in Burundi, een buurland ten zuiden van Rwanda, waar ze vier jaar lang als vluchtelingen leefden.

Tijdens deze afschuwelijke beproeving hebben we negentig dagen lang gruweldaden verdragen. Ik geloof stellig dat het de goddelijke opdracht en leiding van God was die ons door deze onvoorstelbare en schrijnende ervaring heen loodste.

Na de genocide tegen de Tutsi's keerden mijn vader en Denise terug uit Burundi, om te ontdekken dat Anitha en ik de enigen

waren die het overleefd hadden. Op dat moment hadden we geen informatie over Cyuzuzo's verblijfplaats, omdat ze haar toevlucht had gezocht bij een familie die haar tot in de Democratische Republiek Congo, een oostelijk buurland van Rwanda, had beschermd.

In dit boek laat ik de diepere oorzaken van de genocide op de Tutsi's zien en vergelijk ik hun reis met die van Jezus en het Joodse volk dat omkwam in de Holocaust. Ik vertel over het leven van een Tutsi in elke fase van het voorbereidingsproces, voorafgaand aan de genocide.

Tien jaar na de genocide tegen de Tutsi's verhuisde ik naar Nederland, waar ik trouwde. Mijn huwelijk liep uiteindelijk stuk toen we in Kenia woonden, maar de ervaring heeft me veel geleerd over de complexiteit van relaties. Ik heb zowel geluk als verdriet ervaren en op een gegeven moment overwoog ik zelfmoord. Gods bescherming redde mij en ik ontdekte mijn roeping: het verspreiden van het evangelie. Daarnaast wilde ik ontdekken wie ik zelf diep vanbinnen was. Deze twee ontdekkingen brachten me ertoe om de boodschap van vergeving te verspreiden, zodat er nooit meer genocide gepleegd zal worden.

Door te schrijven hoop ik troost, wijsheid en een gevoel van verbondenheid te bieden aan mensen die voor soortgelijke uitdagingen staan. Ik wil mijn ervaringen eerlijk en kwetsbaar delen, met de nadruk op de transformerende kracht van het geloof en de veerkracht van de menselijke geest. Het is mijn bedoeling om lezers hoop, inspiratie en praktische inzichten te geven die hen kunnen helpen om hun eigen reis te navigeren en een hernieuwd gevoel van doelgerichtheid te vinden.

Dit boek is een eerbetoon aan mijn standvastige moed en de transformerende kracht van vergeving. Het dient als een krach-

tige herinnering aan de ontembare aard van de menselijke geest en het vermogen dat we allemaal hebben om te kunnen vergeven en verlost te worden. Ik hoop dat dit boek vele levens zal raken en mensen zal leiden naar een dieper begrip van hun doel en een betekenisvollere verbinding met God.

Moge God je zegenen als je dit boek leest. Aan God zij de glorie voor eeuwig en altijd.

Amen.

Josiane Umulinga

APRIL 1994 - RWANDA

“Rennen en bidden!”

Dat waren de laatste woorden die ik van mijn moeder hoorde. Haar stem, trillend van angst, galmde door de ruimte terwijl de moordenaars de kamer omsingelden. We lagen al dagen met z'n zevenen in een naar gas-ruikende ruïne, te wachten tot het onze beurt zou zijn. Nu was het zover.

Ik voelde de hand van mijn broer in mijn rug die me duwde naar het gebroken raam. “Spring!” Ik twijfelde geen seconde. Mijn zusje en ik vlogen de duisternis in, achter ons het geluid van geschreeuw en chaos.

Ik keek niet om.

We renden, struikelden door steegjes en hoorden de moordenaars naderen. Toen ik achterom keek herkende ik een van de mannen. Vroeger was hij onze buurman. Nu droeg hij een machete.

In mijn hoofd herhaalde ik het ene woord dat me op de been hield: bidden. Alsof mijn moeder haar laatste adem in dat woord had gelegd.